

GUSTIZZJA BLA QORTI

Nikol tal-Ġnien kien issellef mitejn skut minn għand is-Sur Tusè u baqa' għal żmien twil ma jistax iħallashom; bit-tqaniċ u bit-tħabrik kien ilaqqtat biex iħallas l-imgħax, iżda s-Sur Tusè ħsiebu ma kienx fl-imgħax: it-tir ta' moħħu kien fuq il-għalqa li Nikol kellu f'tarf ir-raħal u li fuqha dan kien issellef dawk il-mitejn skut; dak il-ħabel raba' kien jiswa għall-bini u kieku jiksbu taħt idejh is-Sur Tusè kien jista' jgassmu u jagħtih b'xi tmintax irbigħi l-qasba; kieku jseħħlu dan il-ħsieb is-Sur Tusè kien jaqta' sandar, iżda Nikol kellu qalbu marbuta ma' dik l-imbierka ta' għalqa tiegħu li kien wiritha minn għand missieru u li kienet geġja minn għand nannietu. Fir-razzett ta' dik il-għalqa Nikol kien trabba u fih kien qiegħed irabbi 'l u-liedu, fih kien garrab in-niket u l-ferħ, id-dwejjag u l-hena li ltaqa' magħhom ma' tul il-milja ta' ħajtu.

Fi dħul is-sajf tas-sena l-oħra, nhar il-Qalb ta' Gesù, meta spiċċa l-għasar, Nikol huwa u ħiereg mill-knisja, le-maħ is-Sur Tusè fuq iz-zuntier; il-bidwi libet, għaddas rasu u telaq iħaffef biex jeħles, iżda s-Sur Tusè mar fuqu u waqqfu.

"Kol, x'sa nagħmlu fuq dawk l-erbat ewwieq li kont sliftek?"

Nikol infixel, tħawwad u beda jlaqlaq.

"Tini ftiit taż-żmien ieħor; wara l-gbir tal-qamħ, jekk Alla jrid, inkun nista' nroddlok flusek."

"Ilek bosta żmien ittawwal, kif trid tħallasni issa wara l-ħsad?"

"Għax dis-sena kellna newba tajba, il-qamħ mela gmielu u s-suq tiegħu sewa ħafna; jekk ittini ftiit taż-żmien ieħor nittama li nifdi dejni miegħek."

Is-Sur Tusè ma għoġbux jisma' hekk, hu aktar xtaq jaqbad taħt idejh il-għalqa ta' Nikol milli jgħbor il-flus li kien silef fuqha u qal imdagħdagħ :

"Din id-darba għandi bżonn il-flus f'idejja, ma nistax nistenniek aktar."

"Isbirni ftiit taż-żmien ieħor, sur Tusè!" talbu Nikol.

"Stennejtek biżżejjed, issa jekk ma troddlix flusi sa zahar ieħor naqbadlek il-għalqa."

Nikol instamat u tbikkem, f'moħħu beda jtalla' u jniż-
 zel biex jara x'ighid halli jqanqal qalb is-Sur Tusè, iżda
 dak il-hin sewwa, is-sirena bdiet tnewwaħ u thabbar ħbit
 tal-ghadu mill-ajru; f'radda ta' salib in-nies kollha tferrxu
 u kulhadd dabbar rasu mill-ahjar li sata'. Is-Sur Tusè
 telaq ighaggel u halla 'l Nikol hosbien u mibluħ qisu bniedem
 ma jafx x'jibda jahseb jew fejn jagħti rasu.

Dlonk beda l-isparar, instemghu l-ajruplani jghoddsu,
 inħass it-thezħiż ta' l-art u t-tregħid tal-bini ma' kull bom-
 ba li nxeħtet, iżda Nikol baqa' ħiemed u sieber donnu
 wieħed miħluf minn sessiħ, telaq bil-lajma lejn ir-razzett
 tiegħu bla ma ta widen għan-nies li bdew ighajtulu biex
 jidħol għall-kenn tax-xelter u anqas ma qies il-biża' tal-
 mewt u herba li kienu neżlin mis-sema bħax-xita: tisfir
 ta' balal, twerdin ta' ajruplani, tvenvin ta' laqx, tfaqqigħ
 ta' bombi, iżda Nikol baqa' sejjer bħal bniedem li ma għand-
 ux kont ta' ħajtu.

Madanakollu, sakemm Nikol wasal ħdejn ir-razzett kien
 għadda l-biża' u malli daħal il-gewwa mix-xatba, daqget
 is-sirena biex thabbar li l-ajruplani tal-ghadu kienu għad-
 dew: minnufiħ it-tfal ħarġu jigru, jaqbzu, jifirħu u jduru
 ma' missierhom qisu ma kien ġara xejn, iżda fejn dari
 Nikol kien jogħxa b'uliedu u joqghod jifraħ u jitliegħeb
 u jirraġġa' magħhom, din id-darba bilkemm kellimhom u
 baqa' sejjer donnu ras maqtugħa, tala' t-tarag li mill-bitħa
 kien jagħti għas-setaħ quddiem il-ghorfa u nxeħet bil-
 qiegħda fuq iċ-ċint iħares b'għafsa ta' qalb lejn dak il-
 wiċċ qamħ fil-ghalqa tiegħu. Mela issa dik ir-roqgħa raba'
 li għalih kienet tiswa daqs id-dinja kollha, kienu sa jeħdu-
 hielu minn taħt idejħ. X'jagħmel mingħajrha? Kif jitma'
 'l uliedu? Kif iżomm il-familja? Tassew li l-ħniena t'Alla
 kbira, iżda għaliex hu u wliedu kellhom jitilfu l-għajxien
 tagħhom ħtiġa tar-regħiba ta' haddieħor? Dawn il-ħsibijiet
 koroh kienu għaddejjin minn moħħ Nikol li ħass bħal
 tqanqila ta' qilla twebbislu qalbu għall-imġiba tal-bned-
 min, imma t-tama fil-ħniena ta' Dak ta' Fuq ma ħallitux
 jitlef id-dawl tad-dehen. M'ħux li kellu ftiit taż-żmien ie-
 ħor sakemm jilħaq jaħsad u jidres dak il-qamħ, kieku
 kollox jissewwa, imma is-Sur Tusè ma kellux fehma jist-
 tenna u għal dawk il-ftit jiem hu kien sa jitlef kulma
 kellu u jisfa' bħal qasba tixxejjer mar-riħ.

Mart Nikol ratu mberġien u hosbien, staqsietu xi ġralu,
 hu fetax qalbu magħha u fehema l-qagħda ħażina li kienu
 jinsabu fiha ħtiġa tad-dejn li kellhom mas-Sur Tusè.

Għal dik l-aħbar, mart Nikol fiasset għafsa ta' qalb li ma bħalha; dik il-għalqa kienet il-hena tagħha, dik il-hamrija msoqqija bil-għaraq ta' gbinha għaliha kienet qisha trab id-deheb, kull niket u kull faraġ ta' hajjet dik il-mara, kienu marbutin ma' l-uċuh li trodd dik il-hamrija għammiela, dik il-mara bint ir-raba' kienet thoss it-tama tagħha tikber man-nebbieta u toktor ma' l-egħlejjel li jrabbi dak il-habel raba'; hi kienet tistgħall b'dak li l-Bambin jibgħat kif ukoll kienet iġġarrab kull niket meta n-newba tmur hażin.

* * *

Għaddew fuq gimagħitejn u Nikol ma sama' xejn minni għand is-Sur Tuse, hu kellu qalbu ttaqtāq għax kull ħin kien jistenna li jasal il-Marixxall tal-Qorti b'xi ittra ufiċjali; hu u martu kienu fuq ix-xwiek, u jekk taqtgħalhom rashom ma kenitx toħroġ qatra demm. Għax tgħid! hu ma qatt ma hassew il-ħitiega ta' dik il-għalqa u s-siwi tagħha għall-għajxien tagħhom u ta' wliedhom daqs kemm hassew issa meta kien hemm il-biża'. Li jistgħu jitilfuha u kull darba li kienu jaraw it-tfal tagħhom jilagħbu ferħana u bla ħsieb ta' xejn ħdeju il-qamħ imewweg ma' kull żiffa riħ kienu jħessu bħal għoqla titla' għal griżmejhom u xfar għajnejhom jixxarrbu bid-dmugh.

Meta ra li xejn ma tqanqal, Nikol mar sab is-Sur Tuse, iżda dan laqgħu hażin u ma taħx wiċċ, deher li ma ried jiftiehem b'xejn u heddu li jekk sa tlitt ijiem ma jhallasx dejnu jagħmillu mandat u jaqbadu l-għalqa.

Nikol raġa' lura qisu ras maqtugħa, mibluh fih in-nifsu u ma jafx fejn jibda jagħti rasu, dawk it-tlitt ijiem għaddiehom bħall-aħħar tlitt ijiem ta' l-imgħallaq u bilkemm ma xtaqx li taqa' balla u teqred lilu u lill-familja tiegħu, u f'dawk it-tlitt ijiem il-għadu aktar qel fil-ħruxija tiegħu, ħabat għal Malta b'saħħa tal-biża' u xehet balal bil-għama; dawk kienu tlitt ijiem ta' niket u ta' hemm, ta' mewt u ta' biki, fihom Malta ma kellha ebda serħan lanqas bil-lejl meta l-periklu u l-biża' kienu joktru bla qies. Ma tul l-aħħar lejl ħadd ma għalaq għajn ma' għajn, kulħadd imgeddes għall-kenn tal-blat jistenna minn ħin għal ieħor li tgħaddi l-mewt minn fuqu. F'dak il-lejl il-għadu wera l-qilla tiegħu kollha, xehet balal ta' kobor tal-waħx li mat-tfaqqiġ tagħhom l-art kienet tinħass tilbeżheż u taqbeż u toghla: in-nies għaddew lejl ta' tigrīb li ma jintesa qatt, imbagħad fil-għodu maż-żerniq meta l-għadu telaq.

kulhadd hareġ minn gewwa x-xelter mixrub, għajjen u inheddel qisu ċarruta mxarrba u kull min sata' fittex jaħtaf nagħsa biex jistrieħ! iżda is-Sur Tusè kellu hsieb ieħor f'moħħu; hu kien jiftaħar li dejjem żamm kelmtu u issa deherlu li kien jickiēn kieku ma jwettaqx it-tehdida tiegħu lil Nikol; madanakollu kieku jerħilu ffit taz-żmien ieħor, Nikol kellu mnejn jilħaq jagħmel il-qamħ flus u jħallas dejnu, b'hekk hu jitlef dik il-għalqa minn taħt idejh.

B'dawn il-ħsebijiet f'rasu s-Sur Tusè bakkar telaq lejn il-Belt bil-fehma li jsib l-Avukat tiegħu ħalli jaħsiblu għall-mandat u huwa u sejjer baqa' l-ħin kollu jtalla' u jniż-żel kemm-il-qasba għall-bini jista' johroġ minn dik il-għalqa ta' Nikol u kemm sa jdaħħal ta' kull qasba. Mitluf f'dawn il-kalkli s-Sur Tusè ma tax widen tat-taqlib kbir li ltaqa' miegħu huwa u sejjer il-Belt, iżda hekk kif daħal Port Irjal waqaf għal għarrieda u berraq għajnejh għall-ħerba kbira li lemaħ quddiemu: it-trieq ewlenija mqallba ta' taħt fuq, kull fejn dawwar wieċu s-Sur Tusè ra djar imġarrfa, għaram ta' ġebel, tħarbit u tiksir, ħass dehxa għal dik il-ħsara kollha u baqa' diehel jaqbeż fuq il-ġebel u jsallab minn ħajt għal ieħor biex jehles mit-tigriġ sakemm wasal f'Misraħ l-Assedju l-Kbir u hemm waqaf iħares imghagġeb u mibluħ bil-ħerba tal-waħx li ra quddiemu. Il-Qorti kienet saret borg' ġebel, igġarrfet u tħarbit hekk li bilkemm kienet għadha tingħaraf u fejn qabel wieħed kien jara nies u avukati deħlin u herġin u ge-ġwigija u tħabrik u ħajja, issa kien hemm għabra u ħemda u skiet qisu l-post kien tgħatta minn ġwienah il-mewt.

* * *

Ma għandniex xi ngħidu, dak in-nhar is-Sur Tusè ma sab l-ebda avukat fil-Qorti biex jaqdi u kellu jarga' lura lejn id-dar b'xiber geddum għat-trieq li ħa għax ma sehħlu jagħmel xejn, imma aktar ħadha bi kbira jumejn wara meta l-Gvern għarraf li ħtija tal-ħsara kbira li ġrat fil-Qorti x-xogħol kollu tagħha kien miżmum għal xi żmien.

Nikol sama' wkoll b'dik it-tagħrif tal-Gvern u ħa r-ruħ, hu u martu għamlu ħila ta' sur, ħabirku kemm felħu u b'inkejja ta' attackki mill-ajru wieħed f'wieħed ħadmu lejl u nhar u f'jumejn ħasdu kemm kellhom qamħ u rabtuh għamar, xarrbu l-qiegħa, balltuha u hejjew l-andar, imbagħiad firxu l-qamħ, rabtu l-ħmara u l-baqra u damu jidirsu bla mistrieħ sakemm sajrū l-qiegħa; it-tfal ukoll meddu idej-

hom u ma dawrux u saqu l-bhejjem ftit filwaqt li mis-sierhom u ommhom kienu jgallbu l-qamh biex jtkisser ahjar taht saqajn il-bhejjem. Damu xi erbat ijiem sejrjn bla nifs, bin-nhar jithabtu mal-qiegħa f'xemx tisreg qalila u bil-lejl jorqdu għal frisk fil-għarix hdejn l-andar, imbagħad meta l-qamh kollu sar tiben, il-Bambin baġħat fewga riħ fuq u hemm trid tara 'l Nikol u 'l martu u 'l binhom l-kbir bi bzulija kbira jgħollu t-tiben bl-imdieri u b'heffa li ma bhalha jwaddbuh għal ghajn ir-riħ halli jissaffa mis-sifa u jingħazel mill-qamh, imbagħad il-missier sawwab il-qamh, bil-luħ halli jifirdu mit-tibna hoxna u mill-għabra, u wara dan, huma għarblu l-qamh għal darba tnejn, l-ewwel għad-devħ mill-għarbiel tal-karfa biex jagħzluħ miż-żwiel, imbagħad mill-għarbiel irqiq' biex jehlsuħ mit-trab u fl-ahħar il-qamh imsoffi minn kull żrar, trab u naqalingabar gozz f'nofs l-andar, isfar u jqarmeċ hekk li jħajrek titfa' ponn minnu f'ħalqek u titħnu bi snienek.

Dak il-gożz qamh ma damx wisq fuq il-qiegħa ghax bla telf ta' żmien inbiegħ u thallas tajjeb. Nikol ma marx ħazin u ġabar kemxa sewwa ta' dawk l-imdied qamh li kejjel u hekk kif ġabar flusu mar sab is-Sur Tusè u hallas dejnu; is-Sur Tusè ma ħax pjaċir, ħsiebu kien li jikseb il-għalqa, iżda kellu jitqanna jġbor dak li kellu jieħu u fuq il-qalb jikteb l-irċevuta.

* * *

Nikol raġa' lura lejn il-għorfa tiegħu ħafif u ħieni donnu neħħa xi ħaġa minn fuq sidru u malli daħal fil-għalqa qabad ponn ħamrija u bil-hena ta' qalbu tiddi fi ħibub għajnejh qal lil martu:

"Bil-għaraq ta' demmna fdejnjeħa din il-għalqa u ħadd ma għandu jedd iżjed fuqha ! Issa kif urittha min għand missieri inħalliħa lil uliedi din' il-medda raba' ħielsa minn kull irbit."

"Kien ikun dnub kieku ħaduhelna minn taht idejna" wiegbet mart Nikol.

"Kien ikun għajb kbir kieku tlifnieħa", qal Nikol.

"Mn'Alla li l-Gvern waqqaf ix-xogħol tal-Qorti!" qalu t-tnejn għalenija u f'qalbhom ħassew li qatt ma saret ġustizzja sewwa daqs meta għalqet il-Qorti.